

Sammendrag:

Bedrifters tiltak for å begrense bilbruk og transportomfang

Begrepet Mobility Management (MM) danner utgangspunktet for denne rapporten. Dette omfatter ulike tilretteleggende tiltak som kan gjennomføres av kommunenes etater, arbeidsgivere, organisasjoner/foreninger/interessegrupper, kollektivselskaper og den enkelte for å begrense bilbruken. Dette skal ikke skje som en følge "tvang" (restriksjoner).

I stedet skal man gjennom informasjon og tilrettelegging påvirke holdninger og adferd slik at folk seriøst vurderer alternativer til bilbruk for transportene som de må utføre. Beslutningen om å reise eller ikke, målpunkt og transportmiddel blir gjerne foretatt i forkant av reisen. Folk skal derfor motiveres til å tenke seg om før de starter den enkelte turen. Hvis de likevel finner ut at bilen er det riktige valget for den aktuelle transporten kan de videre vurdere om dens kapasitet kan bli utnyttet bedre, om tidspunktet kan tilpasses trafikksituasjonen og om det samme ærend kan knyttes til en mer nærliggende lokalisering.

I Vegdirektoratets etatsprosjekt "Transport i By" betegnes denne delen av MM som *person- og bedriftsrettede tiltak*. Denne rapporten er utarbeidet i tilknytning til både etatsprosjektet og et prosjekt om MM som utføres for Samferdselsdepartementet..

Mange steder har nasjonale og lokale myndigheter lagt spesiell vekt på å få til et samarbeid med arbeidsgiverne. Disse har videre bidratt til å engasjere sine ansatte, kunder og leverandører. Dette går i England under betegnelsen "travel plans" og utgjør et deltema innenfor MM.

Noen steder (blant annet i England) er det også innført regelverk som krever at bedrifter utarbeider transportplaner og eventuelt engasjerer en egen transportkoordinator. For å få økt engasjementet har myndighetene i England i en periode tilbudt gratis konsulenthjelp til bedrifter som søker om det.

Bedriftenes ledelse og eventuelle transportansvarlige forutsettes å ta ansvar for den trafikkbelastningen bedriften bidrar til. Dette gjelder ikke bare varetransport, tjenestereiser og besøkende og kunders reiser, men også ansattes reiser til og fra arbeidet. Både bedriften, de ansatte og samfunnet for øvrig kan ha fordel av at fokus rettes mot omfanget av transporter og måten de utføres på:

- Bedriftene kan redusere sine kostnader til bilhold, transport og parkering
- Bedriftene kan få fordel av lavere sykefravær
- Bedriftene kan bedre sin miljøprofil
- De ansatte kan få lavere transportkostnader

- De ansatte kan bedre sin helsetilstand
- Kommunene kan få bedre utnyttelse av det eksisterende transporttilbudet (veier og kollektivtilbudet)
- Behovet for nye, store investeringer kan begrenses eller utsettes.

Kommunene må likevel forventes å foreta mindre investeringer for å forbedre og utvikle eksisterende transporttilbud slik at alternativene til bilen fremstår som attraktive. Det kan da bli aktuelt med økte bevilgninger til kollektivtransport og vedlikehold av infrastruktur. Eventuelt bør også bedriftene investere i tiltak som bedrer forholdene på egen eiendom og viktige adkomstveier for dem som går og sykler. Det kan for eksempel gjelde overdekket sykkelparkering, garderober og dusjmuligheter.

For å planlegge og gjennomføre tiltak i bedriftene bør de starte med å utføre interne reisevane- og transportundersøkelser. Det kreves også en kontinuerlig oppfølging i bedriften fordi innførte tiltak må justeres og eventuelt må de også suppleres med nye tiltak.

Mobility management dreier seg om utstrakt samarbeide mellom myndigheter på ulike nivåer, bedriftene, ansatte, ansattes organisasjoner og andre lokale aktører. Det kan også legges opp til samarbeid mellom ulike bedrifter som er lokalisert på en eiendom eller i et område.

Noen steder har kommunene opprettet egne mobilitetskontor på permanent basis. Disse kontorene kan ha ulike oppgaver, men veiledning og initiativ overfor bedrifter er gjerne en viktig del av arbeidet. Et mobilitetskontor kan også tjene som et bindeledd mellom brukerne og myndighetene. Uansett vil det være en fordel om kontoret kan vise til at kommunen går foran som et godt eksempel ved å satse på MM knyttet til egne virksomheter.

Rapporten beskriver kort eksempler på tiltak som kan vurderes i de enkelte bedrifter eller lokaliseringer. Tiltakene som må tilpasses den enkelte virksomhet, kan i noen tilfelle begrenses til informasjon som oppmuntrer til å benytte sykkel eller kollektiv transport til arbeidsreisen. Ytterligere tiltak kan være å støtte slike reisemåter økonomisk. Bedriftene kan videre organisere kameratkjøring, legge opp til videokonferanser fremfor eksterne møter mv. Det bør utarbeides interne retningslinjer både for lange og lokale tjenestereiser. Noen av tiltakene som nevnes i rapporten dreier seg om selve kjøretøyparken, dens utnyttelse og energibruk. Slike tiltak vil uansett bidra til å styrke bedriftens miljøprofil.

Det finnes mye dokumentasjon om bruk av de ulike tiltakene. Noen tiltak vil primært passe for enkeltbedrifter eller grupper av bedrifter. Andre tiltak forutsetter initiativ og samordning på kommunalt nivå. En vesentlig del av grunnlaget for arbeidet med MM er lagt innenfor rammene av EUs forskningsprogram. Dette har gitt grunnlag for utstrakt nettverksbygging etter som flere av prosjektene omfatter forsøk der grupper av byer deltar. Rapporten gir oversikt over noen sentrale kilder for ytterligere informasjon.

På flere av de refererte nettstedene finnes det regneark som kan benyttes til grove overslag for eksempel over hva bilbruk koster som en indikator på hvilke besparelser som kan oppnås. Et slikt veiledende regneark er også lagt ut på det norske nettstedet www.arbeidsreiser.no.